

MAGNUS NORMARK, ANNA-KARIN TUNEMALM,
ANDERS LINDBLAD, PER WIKSTRÖM, HENRIK RAMEBÄCK

Magnus Normark, Anna-Karin Tunemalm, Anders
Lindblad, Per Wikström, Henrik Ramebäck

CBRN-hot från ickestatliga aktörer

Årsrapport 2022

Titel	CBRN-hot från ickestatliga aktörer – Årsrapport 2022
Title	CBRN Threats and Incidents Involving Non-state Actors – 2022 Annual Report
Rapportnr/Report no	FOI-R--5460--SE
Månad/Month	April
Utgivningsår/Year	2023
Antal sidor/Pages	26
ISSN	1650-1942
Uppdragsgivare/Client	Fö
Forskningsområde	CBRN-frågor
FoT-område	Inget FoT-område
Projektnr/Project no	A402123
Godkänd av/Approved by	Åsa Scott
Ansvarig avdelning	CBRN-skydd och säkerhet

Bild/Cover: Johan Hallnäs/TT Nyhetsbyrån

Detta verk är skyddat enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, vilket bl.a. innebär att citering är tillåten i enlighet med vad som anges i 22 § i nämnd lag. För att använda verket på ett sätt som inte medges direkt av svensk lag krävs särskild överenskommelse.

This work is protected by the Swedish Act on Copyright in Literary and Artistic Works (1960:729). Citation is permitted in accordance with article 22 in said act. Any form of use that goes beyond what is permitted by Swedish copyright law, requires the written permission of FOI.

Sammanfattning

Inga kända attentat med CBRN-ämnen som genererat omfattande negativa konsekvenser skedde under 2022. Trots den positiva utvecklingen under de senaste åren finns det en fortsatt oro för att attentat kan inträffa. Drivande faktorer bakom oron kan ofta kopplas till retorik och informationsspridning som förekommer i extremistkretsar, enskilda uppgifter om attentatsplanering samt de potentiella skadeeffekter attentat med CBRN-ämnen kan generera i samhället.

Enskilda incidenter har förekommit under året som gått, där misstankar om attentatsplanering i Europa har medfört insatser från brottsbekämpande myndigheter, samt enstaka uppgifter om genomförda attentat som skördat dödsoffer i Somalia, dock utan konkreta uppgifter om förövare, använt ämne eller hur attentatet genomförts.

Författarna kan konstatera att giftiga ämnen fortsatt används i syfte att hota, skrämma och skada andra människor. I de flesta fall, som kommit författarna till kännedom, har hoten riktats mot individer som står i nära relation med attentatspersonen. Hot som anspelar på giftiga och smittsamma ämnen förekommer också i finansiella opportunistiska syften eller för att manifesteras missnöje mot företag, myndigheter eller andra offentliga funktioner och personer.

Nyckelord: ickestatliga aktörer, terrorism, kriminalitet, bioterrorism, förgiftning, CBRN, hotbedömning, årsrapport

Summary

The aim of this annual report is to present an updated assessment of the threat posed by non-state actors' use of chemical, biological, radiological, or nuclear (CBRN) materials to cause adverse effects on society. The content is based solely on open-source information and includes a selection of incidents that occurred in 2022. The report is produced by a research group at FOI (Swedish Defence Research Agency), with grants from the Swedish Ministry of Defence.

No confirmed CBRN-related terrorist attack with potential to cause mass effects has occurred during 2022. However, there is still a widespread concern for this type of attack to occur and the consequences it may generate in the society. Expressions of threats, propaganda and instructions on CBRN-attacks are still being disseminated within violent extremist communities, with the purpose of spreading fear and inspiring sympathizers to take action. There have been a few unconfirmed reports of alleged terrorism related activities with CBRN-substances, although without reliable data regarding the circumstances making these cases spurious. As in previous years, hazardous substances have been used to intimidate, cause harm or to conduct other opportunistic illicit activities. Most incidents involve domestic affairs or individuals in close relations as well as easy access substances such as drugs or household chemicals.

Keywords: non-state actors, terrorism, crime, bioterrorism, poisoned, CBRN, threat assessment, annual report.

Innehållsförteckning

Inledning.....	7
Perspektiv på CBRN-hot från ickestatliga aktörer.....	8
Hot, retorik och informationsspridning	13
Händelser relaterade till kärnämnen och andra radioaktiva material	14
Uppgifter om bristande kärnsäkerhet	14
Stölder	15
Smugglingsincidenter.....	15
Terrorhot	16
Övriga händelser.....	16
Händelser relaterade till kemiska ämnen	18
Sverige	18
Finland	19
Storbritannien.....	20
Tyskland, Nederländerna.....	20
Europa.....	21
USA.....	23
Händelser relaterade till biologiska ämnen.....	24
Hot-och pulverbrevsincidenter	24
Naturliga utbrott med potentiella bioterroragens	25

Inledning

Denna årsrapport är producerad inom ramen för ett projekt som bland annat har till uppgift att bedöma hotet att ickestatliga aktörer ska använda kemiska-, biologiska-, radioaktiva ämnen eller kärnämnen (CBRN) för att orsaka negativa effekter i samhället. Verksamheten finansieras av Försvarsdepartementet och producerar löpande underlag som belyser denna typ av hot. Verksamhetens inriktning styrs av regeringskansliet, som även utgör den främsta avnämaren för de resultat som genereras inom projektet. Årsrapporten utgör det regelbundna återkommande underlagsformat som kan delges till en bredare krets av mottagare. Föreliggande rapport utgör den elfte i ordningen.¹

Rapporten är avsedd att spegla resultatet av verksamhetens kontinuerliga omvärldsbevakning och ge en övergripande beskrivning av relevanta inträffade händelser.² Vidare delges information som berör sannolikheten att CBRN-ämnen används av ickestatliga aktörer. Rapporten baseras uteslutande på information från öppna källor och omfattar ett urval av aktuella incidenter. Den utgör inte en fullständig genomgång av alla företeelser och uppgifter som kommit till projektmedlemmarnas kännedom under året. Dess primära syfte är att fylla en strategisk funktion genom att presentera en översiktlig sammanställning av bedömda relevanta händelser på årsbasis, utifrån vilken avvikelser och trender ska kunna identifieras över en längre tid.

¹ Motsvarande rapporter för åren 2012-2021 kan laddas ner via FOI:s hemsida, www.foi.se.

² När datum utan årtal anges i denna rapport refereras till händelser som inträffat under 2022.

Perspektiv på CBRN-hot från ickestatliga aktörer

De internationella terrororganisationerna al-Qaida och Islamiska Staten i Irak och Syrien (Daesh) fortsätter att utgöra ett hot mot internationell fred och säkerhet. Organisationernas förmåga och struktur har dock fortsatt att försvagas genom internationella bekämpningsinsatser. Daeshs ledare, som utnämndes av organisationen i januari 2020, dödades den 3 februari i Syrien, vid gränsen mot Turkiet efter en terrorbekämpningsinsats under ledning av USA. I juli dödades al-Qaidas ledare i centrala Kabul, vid en riktad insats mot en byggnad som uppges ha tillhört Haqqani-nätverket, som är en av talibannätverkets mest inflytelserika organisationer. Händelsen belyser den nära relation som existerar mellan al-Qaida och talibanrörelsen i Afghanistan. Samtidigt bedriver Daesh förgrening i Afghanistan, Islamiska Staten i Khorasan (ISKP) omfattande strider och attentat mot den ledande talibanrörelsen. Både al-Qaida och Daesh förstärker sina positioner i konflikttrabbade områden i Afrika, Central- och Sydasiens samt i Mellanöstern. Organisationernas förmåga att genomföra terrorattentat utanför dessa konfliktområden bedöms av FNs expertgrupper som låg.^{3, 4, 5}

Talibanernas övertagande av styret i Afghanistan, ledarskapets åtgärder som tydligt indikerar om en återgång till det ledarskap som präglade landet under senare delen av 1990-talet samt dess nära relation med al-Qaidas ledning, ger upphov till oro för möjligt förmågebyggande bland terrorgrupper i landet för externa operationer i framtiden.

De senaste årens trender av relativt få händelser och uppgifter om terroristers förhållningssätt till kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen (CBRN) fortsatte under 2022. Inga CBRN-relaterade terrorattentat med potential att orsaka omfattande negativa effekter har ägt rum under året som gått. Även förekomsten av uppmaningar, instruktioner och hot om användning av CBRN-ämnen inom extremistmiljöer har varit begränsad.

Fortsatta utredningar avseende Daesh verksamhet med kemiska och biologiska ämnen fortsätter att ge ökad insikt i enskilda händelser, liksom i terrororganisationens förmågebyggande verksamhet under perioden 2013-2019 i Irak och Syrien. Daesh användning av kemiska vapen och försök att utveckla

³ Thirteenth report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Teams pursuant to resolution 2611 (2021), S/2022/419, 26 May 2022.

⁴ Thirty-first report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Teams pursuant to resolution 2610 (2021), S/2023/95, 13 February 2023.

⁵ Letter dated 1 September 2022 from the Panel of Experts on Somalia, S/2022/754, 10 October 2022.

förmåga att använda biologiska ämnen och toxiner i sin krigsföring i konfliktområdet har beskrivits i tidigare nummer av denna årsrapport.

I januari publicerade Organisationen för förbud mot kemiska vapen (OPCW) resultatet från organisationens *Fact finding mission* (FFM) i Syrien.⁶ FFM konstaterar att det finns uppgifter och analyser som visar att en variant av det kemiska stridsmedlet senapsgas har använts mot staden Marea, norr om Aleppo, den 1 och 3 september 2015. FFM:s slutsatser baseras bland annat på analyser av prover från två platser där granater fyllda med mörk, oljeliknande och illaluktande vätska hade landat, rapporterade symptom bland offer samt andra vittnesuppgifter kopplade till attackerna. Utredningen redogör även för omständigheterna i området vid tiden då artillerigranater med senapsgas avfyrades mot staden, och konstaterar att beskjutningen kom från områden under Daesh kontroll, strax öster om staden. Beskjutningen var en del av den offensiv som Daesh riktat mot Marea, och som pågick under flera veckor med artilleribeskjutning, självmordsbomber och fordonsburna bomber. Uppgifterna från Marea-händelsen stämmer väl överens med andra rapporterade attacker från Daesh, i både Irak och Syrien, som orsakat döda och skadade med symptom som är typiska för senapsgasoffer.

Ytterligare pågående utredningar som berör Daesh verksamhet med biologiska och kemiska vapen genomförs inom ramen för Unitads⁷ verksamhet. Unitad, som under ett mandat från FNs generalsekreterare har till uppgift att utreda Daesh krigsbrott under konflikten i Irak, har under året publicerat två rapporter som redogör för utredningarnas framsteg.⁸ Utredningarna berör särskilt Daesh attacker mot Taza Khurmatu i norra Irak i början av mars 2016, samt dokumentation och elektroniska bevis som påvisar Daesh förmågebyggnad, produktion samt test- och utbildningsverksamhet. Rapporterna uppger att Daesh BC-verksamhet omfattade utveckling av en rad olika giftiga ämnen och varianter av vapenbärare/utspridningsanordningar och att verksamheten kan kopplas till organisationens högsta ledarskikt. Bland de ämnen som rapporterna uppger att terrororganisationen försökte utveckla var kvävesenapsgas, klorgas, aluminiumfosfid, nikotin, talliumsulfat, ricin, den toxinproducerande bakteriestammen *Clostridium botulinum* samt ett intresse för att anskaffa mjältbrandssporer. Bland de vapenbärare som Daesh utvecklade för att bära dessa ämnen fanns artillerigranater, raketburna granater, raketer med en kemisk/biologisk stridsdel samt improviserade spränganordningar. Utredningen

⁶ OPCW issues Fact-Finding Mission report on chemical weapons use allegation in Marea, Syria, in September 2015, OPCW, 2022-01-26. URL: <https://www.opcw.org/media-centre/news/2022/01/opcw-issues-fact-finding-mission-report-chemical-weapons-use-allegation>

⁷ United Nations Investigative team to promote Accountability for Crimes Committed by Da'esh/ISIL.

⁸ UNITAD 9th Report to the Security Council, 2022-11-08 samt Special Adviser 8th report to the UNSC, 2022-05-26. URL: <https://www.unitad.un.org/content/resolutions>

har även identifierat platser där denna utveckling och produktionsverksamhet har bedrivits, bland annat vid Mosuls universitet där laboratorier, utrustning och ämnen för ändamålet fanns tillgängligt.

Under perioden för Daesh ledarskap och territoriella kontroll i Irak och Syrien, 2013-2019, förekom en rad attentatsförberedelser i västländer, samt en omfattande propaganda som inkluderade CBR-ämnen som hade direkta kopplingar till terrororganisationen. Daesh fungerade i många avseenden som en inkubator för intresse och aktiviteter inom islamistiska extremistmiljöer i väst, vilket även till del omfattade CBR-ämnen. De senaste fem årens relativt fåtal fall av propaganda och aktiviteter inom området kan till del tillskrivas det framgångsrika arbetet mot Daesh förmågor och verksamhet i Irak och Syrien.

Hassan Nasrallah, ledaren för den libanonbaserade terrororganisationen Hizballah, hotade under ett tal den 17 september att avfyra robotar mot Israels verksamhet vid gasfälten i Karish utanför Israels kust. Hotet uttalades dagen efter att Israels energiminister annonserat att testverksamhet ska initieras för att koppla gasfältet till Israels statliga gasnätverk.⁹ I början av juli skickade Hizballah tre spaningsdrönare mot gasfältet, varav samtliga sköts ned av israeliskt luftförsvär. Gasfältet ligger i ett omtvistat område, på gränsen mellan Libanon och Israel, men ett avtal mellan länderna om den marina gränsdragningen undertecknades i slutet av oktober. Dagen innan avtalet undertecknades mellan parterna påbörjade Israel utvinningen av gas från gasfältet. Libanons president Michel Aoun framhöll dock att avtalet inte innebär att den libanesiska regeringen erkänner Israels rätt att existera och att Libanon fortsatt befinner sig i en konflikt med grannlandet.¹⁰

Hizballah har tidigare utfärdat hot om att slå mot israelisk infrastruktur, i syfte att orsaka stora konsekvenser för det israeliska samhället. I februari 2016 hotade Nasrallah att avfyra robotar mot stora industriella ammoniakbehållare i Haifas hamnområde. I februari 2017 upprepades hotet mot Haifa samt mot åtta andra israeliska mål, däribland kärnreaktorn i Dimona i Södra Israel.¹¹ Inget av dessa hot har realiserats genom attacker men har medfört särskilda säkerhetsåtgärder från den israeliska sidan. Kemikalierna i Haifas hamn flyttades under 2017 till annan förvaringsplats. Hizballah har genom omfattande stöd från Iran sannolikt tillgång till ett stort antal avancerade robotsystem, liksom ett eget utvecklat program för obemannade luftfartygssystem.

⁹ "Nasrallah warns Hezbollah missiles are 'locked on' offshore Israeli gas field", The Times of Israel, 17 september 2022.

¹⁰ M. Gebeily och M. Lubell, "Israel, Lebanon finalise maritime demarcation deal without mutual recognition", Reuters Middle east, 27 oktober 2022.

¹¹ "Hezbollah says 'no red lines' for striking sensitive targets in Israel", i24 News, 21 februari 2017.

Europol's årligt återkommande *Terrorism situation and trend report* publicerades den 13 juli och konstaterade att 15 rapporterade attentat och attentatsförsök har ägt rum inom Europeiska unionen under 2021. Av dessa var åtta attentatsförsök och tre genomförda attentat kopplade till jihadistiska attentatspersoner. Ytterligare ett genomfört attentat kopplades till en vänsterextrem aktör. Inget av attentaten eller attentatsförsöken omfattande några CBRN-ämnen. Rapporten uppger även att endast enstaka uppgifter kopplat till extremistmiljöers propaganda berörde CBRN-ämnen under 2021. Propagandan omfattade information som tidigare cirkulerat i extremistkretsar.¹²

Två civila personer i en liten by i Hiran regionen i Somalia uppgavs i slutet av september ha blivit förgiftade av terrorgruppen al-Shabaab. De två personerna ska ha blivit svårt sjuka, och kort senare avlidit, till följd av att de druckit vatten från byns enda vattenbrunn. Al-Shabaab hade vid tiden hotat byborna och försökt förmå dem att evakuera byn.¹³ Terrorgruppen har tidigare rapporterats förgifta brunnar i samband med övertagande av territorier i landet. I januari 2017 uppgavs flera personer ha avlidit till följd av förgiftat brunnsvatten i närheten av Baidoa. Det finns inga konkreta uppgifter om närmare symptombild eller vilket ämne som terrorgruppen ska ha använt. Terrorgruppens metod att förgifta brunnar för att driva civila på flykt uppmärksammades av FN:s chef för mänskliga rättigheter, High Commissioner Volker Türk, i november 2022.¹⁴

I juni presenterade Nato ett uppdaterat strategiskt koncept för alliansens framtida verksamhet där behoven av att anpassa Natos roll och funktion till dagens och framtida säkerhetshot betonades. I dokumentet framhålls att regimer och mekanismer för internationell nedrustning och exportkontroll har eroderats, vilket skapat negativa effekter för den strategiska stabiliteten. Dokumentet framhåller särskilt ageranden från Ryssland, men även från länder som Iran, Nordkorea och Kina samt från icke-statliga aktörer, som orsaker bakom denna negativa trend. Nato:s uppdaterade koncept betonar därför vikten av att alliansen investerar i försvarsförmågan mot CBRN-hot och att riktlinjer, planer, utbildning och övningsverksamhet förstärks till stöd för avskräckning och försvarsförmåga. Gemensamt med det uppdaterade konceptet publicerade Nato även sin *CBRN defence policy* som mer i detalj beskriver hotbilden och principerna för förmågor och resiliens inom alliansen. Policydokumentet uppger bland annat att

¹² European Union Terrorism Situation and Trend report 2022, Europol, 13 juli 2022.

¹³ Two die after drinking from water well poisoned by Al-Shabaab in Mahas, Hiran region, Goobjoog News, September 29, 2022. <https://goobjoog.com/english/two-die-after-drinking-from-water-well-poisoned-by-al-shabaab-in-mahas-hiran-region/>

¹⁴ Somalia: Human rights chief decries steep rise in civilian casualties, United Nations News, November 14, 2022.

ickestatliga aktörer, inklusive terrororganisationer, fortsatt söker efter förmåga att använda CBRN-ämnen för att slå mot olika mål inom Nato-alliansens länder.¹⁵

¹⁵ "NATO's Chemical, Biological, Radiological and Nuclear (CBRN) Defence Policy", North Atlantic Treaty Organization, 5 juli 2022. <https://news.un.org/en/story/2022/11/1130552>

Hot, retorik och informationsspridning

Informationsspridning som syftar till att inspirera till attentat med giftiga och smittsamma ämnen, förekommer regelbundet inom radikala miljöer. Exempel på diskussioner och propaganda med referenser till CBRN-ämnen under de senaste åren finns inom samtliga extremistmiljöer och utgör en möjlig indikator för det intresse för denna typ av attentat som kan finnas bland dessa aktörer.

Omfattningen av dessa inslag har dock minskat under de senaste fyra åren. Detta är möjligen en effekt av att de individer och grupper som på allvar eftersträvar att inspirera till och möjliggöra attentat i västländer har en ökande medvetenhet om operativ säkerhet samt om riskerna för upptäckt av säkerhetstjänster och brottsbekämpande myndigheter. Ytterligare en orsak till minskad, känd informationsspridning inom området kan vara att en av de tidigare ledande organisationerna bakom denna typ av information, Daesh i Syrien och Irak, inte längre har samma förmåga att bedriva sådan verksamhet efter att organisationen och dess territoriella kontroll i det närmaste slogs ut under 2019.

Även inom falanger kopplat till högerextrema miljön har det varit vanligt förekommande med CBRN-relaterad informationsspridning. Detta har även varit fallet under året som gått och inte minst kopplat till den politiska utvecklingen och polariseringen i USA.¹⁶ Ofta är den informationsspridning som fortfarande förekommer mest retoriska utspel av begränsad betydelse för individer som eftersöker operativt användbar information för attentatsförberedelser med CBRN-ämnen.

¹⁶ Se t.ex. "Bioweaponattacks incited on neo nazi forum following mid term elections", Bioterrorism and Public Health, Site Intelligence Group, November 11, 2022

Händelser relaterade till kärnämnen och andra radioaktiva material

Syftet med denna redovisning är att belysa händelser relaterat till bl.a. smuggling, hot, stöld och terrorism där radioaktivt material, inklusive kärnämnen, förekommit. De händelser som uppmärksammades under 2022 avvek inte från tidigare redovisningar i denna rapportserie. Bedömningen är att ingen av de uppmärksammade händelserna under 2022 utgjorde något hot mot internationell säkerhet.¹⁷

Den information som redovisas här kommer från öppna källor, främst nyhetsartiklar, men även till viss del från IAEAs databas ITDB (*Incident and Trafficking Database*).¹⁸ Under 2022 rapporterades 146 fall till ITDB, varav 73 från Europa.

Uppgifter om bristande kärnsäkerhet

I en artikel publicerad i The Diplomat den 12 mars, påtalas Indiens brister på ett flertal plan gällande kärnsäkerhet.¹⁹ Enligt artikeln har ca 200 kg kärnämne och annat radioaktivt material försvunnit från kärntekniska anläggningar i Indien de senaste 20 åren. *Nuclear Threat Initiative* bedömer bland annat staters utveckling inom kärnsäkerhet, identifierar luckor och ger rekommendationer i syfte att förbättra säkerheten rörande bland annat stöld av material och sabotage mot anläggningar.²⁰ I deras senaste bedömning, 2020, hamnar Indien i botten bland de stater som bedömts inom dessa områden. Indien hamnar på plats 20 av 22 bedömda stater gällande stöld av material, och på plats 38 av 47 gällande sabotage mot anläggningar. Illegala aktiviteter där icke-statliga aktörer varit inblandade är ett område där Indien erhåller ett lågt resultat. Andra områden rör brister i lagstiftning, avsaknaden av en oberoende myndighet inom kärnsäkerhetsområdet, prevention mot insiderbrott och fysiskt skydd i samband med transporter. Årsrapporten för 2021 nämnde också att Pakistan hade kritiserat Indien för bristande kärnämneskontroll i samband med en händelse 2021.^{Fel!}
Bokmärket är inte definierat.

I detta sammanhang kan det vara värt att nämna att enligt NTI *Nuclear Security Index* hamnar Pakistan enbart en plats före Indien i kategorin stöld av material, plats 19 av 22, samt på plats 33 av 47 inom kategorin sabotage mot anläggningar. Det bör dock nämnas att i NTIs senaste bedömning var Pakistan den stat som

¹⁷ Händelser under kriget i Ukraina ingår inte i den här rapporteringen

¹⁸ IAEA, International Atomic Energy Agency, www.iaea.org

¹⁹ The Diplomat, 2022-03-12

²⁰ NTI Nuclear Security Index 2020, Nuclear Threat Initiative (www.ntiindex.org)

gjort den största förbättringen gällande stöld av material, av de stater som innehar kärnämne av vapenkvalité.

Stölder

En så kallad Troxler²¹ stals natten till den första mars i Drogheda, ca 25 km norr om Dublin, Irland.²² Enligt uppgift ska utrustningen stulits ur en skåpbil. Den 15 mars rapporterades en Troxler ha stulits ur en skåpbil, 25 km söder om Madrid.²³ Ytterligare en Troxler rapporterades stulen i april, denna gång i Philadelphia, USA.²⁴ Enligt uppgift ska ett fordon stulits, men senare när fordonet återfanns saknades utrustningen med de radioaktiva strålkällorna. Den 14 september stals ett fordon med en strålkälla, Ir-192, i Mexico.²⁵ Strålkällans aktivitet vid stölden var 11,7 Ci (433 GBq)²⁶, vilket vid direktkontakt med oskärmad källa kan ge upphov till permanent skada efter kortare tid (minuter till timmar) och kan vara dödligt vid längre tid (timmar till dagar).

Smugglingsincidenter

I utkanten av Kathmandu, Nepal, arresterades i februari åtta personer misstänkta för att ha smugglat 3 kg uran.²⁷ Efter ett tips fann polisen ett 'uranliknande' ämne i en bil utanför Hyatt Reyency Hotel i Bouddha. Uppgifter säger att smugglarna letade efter potentiella köpare till materialet. Vid gripandet kunde polisen inte identifiera två av personerna. Dessa visade sig senare vara av indisk nationalitet.²⁸

I början av juli inträffade ytterligare en smugglingshändelse i Biratnagar, Nepal, nära den indiska gränsen. Vid händelsen greps sammanlagt 15 personer som enligt uppgifter ska ha haft för avsikt att smuggla sammanlagt 2 kg uran till något, ej namngivet, land via grannlandet Indien.²⁹ Under 2021 rapporterades för övrigt även ett antal smuggelincidenter i Indien.³⁰

²¹ Troxlers är relativt vanligt förekommande vid till exempel vägbyggen. De innehåller dels det radioaktiva ämnet Cs-137 för att mäta densiteten i mark, dels en neutronstrålkälla (americium-beryllium) för att mäta underlagets fuktinnehåll

²² Environmental Protection Agency, Irland, 2022-03-01

²³ The Guardian, 2022-03-15

²⁴ NBC News, 2022-04-16

²⁵ Mexiconewsdaily.com, 2022-09-15

²⁶ En strålkälla bestående av Ir-192 med aktiviteten 433 GBq tillhör kategori 2 enligt IAEA:s klassificering (IAEA-TECDOC-1344).

²⁷ The Himalayan, 2022-02-16

²⁸ Global Village Space, 2022-02-16

²⁹ Opindia, 2022-07-24

³⁰ M. Normark et al.: CBRN-hot från ickestatliga aktörer. Årsrapport 2021, FOI-R-5309-SE, Maj 2022

Terrorhot

I januari arresterades en 35-årig man, Jitesh Thakur, i Madhya Pradesh Indien.³¹ Jitesh, som påstod att han arbetade för armén och enligt uppgift en arbetslös vanedrickare, ska ha ringt till polisen och hotat med att detonera en kärnladdning. Telefonsamtalet utlöste eftersökningar men inget misstänkt hittades. Jitesh häktades för att ha framfört falsk information till polisen, vilket han även ska ha gjort vid flertalet tidigare tillfällen.

Övriga händelser

I juli arresterade den spanska polisen två personer som anklagades för att ha genomfört ett datorintrång som slog ut mer än en tredjedel av Spaniens övervakningssystem för gammastrålning.³² Övervakningssystemet ska larma om strålningsnivåer överskrider vad som anses normalt. Intrånget ska ha pågått mellan mars och juni 2021. De två anklagade ska ha arbetat för ett företag som ansvarade för systemets underhåll. Datorintrånget möjliggjordes bl.a. av att de hade detaljerad kunskap om systemet, och kunde då även dölja sin inblandning, vilket försvårade utredningsarbetet. Arresteringen var resultatet av ett årslångt utredningsarbete.

Observationer av UAV-flygningar över kärnkraftverk har nämnts i tidigare årsrapporter.^{33,34} I januari 2022 rapporterades att UAVer observerats i lufrummet över Oskarshamns och Forsmarks kärnkraftverk.³⁵ Oidentifierade flygande objekt ska vid ungefär samma tidpunkt även observerats vid Ringhals och det nedlagda kärnkraftverket i Barsebäck.³⁶ Efter att polisen gått ut med informationen om att det ska ha rört sig om UAVer, dementerades detta senare. Den nya informationen var att observationerna var obekräftade uppgifter. Polisen upprättade ett flertal anmälningar utifrån brott mot skyddslagen, luftfartslagen samt olovlig avbildning av skyddsobjekt.³⁷

Den 29 december larmade en strålningsdetektor på Heathrows flygplats. Det som utlöste larmet visade sig senare vara metallskrot kontaminerat med uran.³⁸

³¹ The Hindu, 2022-01-10

³² Malwarebytes Lab, 2022-07-28

³³ Magnus Normark *et al.*, CBRN-hot från ickestatliga aktörer – Årsrapport 2014, FOI-R--4079-SE, april 2015

³⁴ Magnus Normark *et al.*, CBRN-hot från ickestatliga aktörer – Årsrapport 2019, FOI-R--4953-SE, april 2020

³⁵ Svenska Dagbladet, 2022-01-15

³⁶ SVT Nyheter, 2022-01-15

³⁷ ”Drönare vid kärnkraftverk utreds som nationell särskild händelse”, Ny Teknik, 17 Januari 2022

³⁸ The Guardian, 2023-01-16

Lasten, som kom med ett flyg från Oman, påstods haft sitt ursprung i Pakistan och mottagaren ska ha varit ett iran-registrerat företag i Storbritannien. Enligt Richard Smith, chef för Metropolitanpolisens antiterroristkommande, bedömdes händelsen inte utgöra något hot mot allmänheten³⁹. Den tidigare militära underrättelseofficeren Philip Ingram spekulerade i att lasten kan ha varit ett test, under den då pågående strejken inom gränsbevakningen, av iranska terrorister för att se om man senare skulle kunna smuggla in betydligt farligare material. Experter inom metallåtervinningsbranschen framförde det mycket ovanliga i att frakta metallskrot med flyg. Normalt sker transporter med fraktfartyg eller lastbil, och enligt folk inom metallskrotsbranschen har ingen hört talas om flygtransporter av metallskrot.⁴⁰ Den 14 januari arresterades en 60-årig man i Cheshire misstänkt för att ha brutit mot den brittiska terroristlagstiftningen. Mannen släpptes den 15 januari mot borgen. På adressen som mannen arresterats på genomfördes eftersökningar. Det påträffades dock inget material som skulle kunna utgöra ett hot för allmänheten.⁴¹

³⁹ The Telegraph, 2023-01-11

⁴⁰ The Telegraph 2023-01-11: citat: "...it is pretty much unheard of..."

⁴¹ Metropolitan Police, 2023-01-15

Händelser relaterade till kemiska ämnen

Det vanligast förekommande ämnet vid CBRN-händelser är giftiga kemikalier, oavsett om incidenterna är av antagonistisk natur, självförvållade eller oavsiktliga. Iakttagelsen gäller både nationellt och internationellt, för såväl aktuellt år som under de tio år som dessa årsrapporter producerats.

Under 2022 förekom det inte några redogörelser om allvarigare händelser eller attentat med giftiga kemiska ämnen med koppling till icke-statliga aktörer. Däremot förekom det, liksom tidigare år, flertalet andra händelser och företeelser med giftiga kemikalier som bedöms vara av vikt att inkludera i översikten nedan.

Sverige

Under 2022 framkom det att en 64-årig mans plötsliga dödsfall, som skett i Skövde i augusti 2018, sannolikt orsakats av avsiktlig förgiftning med ämnet antimon.⁴² Svenska Dagbladet valde att publicera ett antal granskande artiklar om fallet från 2019 och framåt.⁴³

Mannen drabbades efter en lunch av akuta magsmärtor, kräkningar, kraftig huvudvärk och domningar i tungan och avled sedan. Rättsmedicinalverket (RMV) fastslog senare att mannen hade dött av hjärtinfarkt och lunginflammation och att de inte hade kännedom om några gifter eller droger i kroppen som skulle kunna initiera en hjärtinfarkt.⁴⁴ Förundersökningen lades därför ned.

Mannens barn överklagade dock beslutet, bland annat med motiveringen att mannens fru och hennes vuxna son, som deltagit i lunchen och som hade ekonomiska motiv för att ta mannen av daga, aldrig hördes av polisen.

Mannen hade mött sin fru på nätet två år tidigare och hon hade sedan flyttat till Sverige från Sydamerika. Kvinnan, som enligt uppgift är kemiingenjör, fick dock inget arbete i Sverige och relationen var på väg att ta slut då kvinnan föreslog ett giftermål. Åtta veckor innan mannen dog anlände en av kvinnans vuxna söner till

⁴² Antimon är en halvmetsall som oftast förekommer som en svavelförening i naturen (antimonglans). Det rena ämnet är betydligt mindre toxiskt än när det förekommer i olika föreningar. Antimon används bland annat inom elektronikindustrin, kosmetika och som färgämne. Inom sjukvården används antimonföreningar bland annat för att framkalla kräkning och för behandling av vissa parasitsjukdomar. Ämnet stör ett antal olika metaboliska processer i cellen och verkningsmekanismen vid förgiftning är liknade den för arsenik.

⁴³ Hur dog Stefan?, Svenska Dagbladet, <https://www.svd.se/story/giftgatan-stefan>

⁴⁴ Fyndet i Stefans blod gav kemiprofessorn gåshud, Svenska Dagbladet, 20220407, <https://www.svd.se/a/8Qk0gd/giftexpert-efter-ovanligt-fynd-i-stefans-blod-han-blev-forgiftad>

Sverige. Både kvinnan och sonen återvände till hemlandet strax efter begravningen.

Den nya åklagaren beordrade RMV att utför ytterligare tester och de kunde då slå fast att mannen hade höga halter av antimon i blodet. Efter en del turer uppgav åklagaren i juli att mannen sannolikt avlidit till följd av förgiftning, dock utan att precisera det giftiga ämnet.⁴⁵ Åklagarmyndigheten har dock valt att avsluta ärendet, då de menar att det inte går att binda någon misstänkt person till förgiftningen. Utredningen har nu lämnats vidare till "Kalla fall"-gruppen i region Väst.

I juli fördes en kvinna i 20-årsåldern samt en man och en kvinna i 50-årsåldern till sjukhus för kontroll då de misstänktes ha fått sina drycker spetsade med något okänt ämne på Axevalla travbana.⁴⁶ Personerna fick lämna blodprover i samband med händelsen, vilka analyserades av Nationellt forensiskt centrum (NFC). Provsvarerna visade sig dock vara negativa och inga tecken på något ovanligt gick att identifiera i blodet. Utredningen har lagts ned.⁴⁷

Finland

I juli misstänktes en kvinna för att ha spritt ut ett okänt ämne på en takbar i Helsingfors. Kvinnan avvek från platsen och man tvingade stänga restaurangen då tre personer ur personalen fick symptom, vilka inte beskrevs närmare. Kvinnan anhölls senare.⁴⁸ Enligt finländsk polis avslutades dock utredningen utan att man lyckats identifiera vilket ämne som eventuellt spridits ut, vare sig med hjälp av forensiska metoder eller genom förhör.⁴⁹

⁴⁵ Åklagare: Stefan i Skövde förgiftades, Svenska Dagbladet, 20220721, <https://www.svd.se/a/Orwqwq/aklagare-sannolikt-att-stefan-forgiftades>

⁴⁶ Tre personer till sjukhus – misstänks ha fått spetsad drink, Göteborg <https://www.gp.se/nyheter/v%C3%A4stsvenska/tre-personer-till-sjukhus-misst%C3%A4nks-ha-f%C3%A4tt-spetsad-drink-1.77469698>

⁴⁷ Misstänktes ha utsatts för "spiking" - utredning nedlagd, <https://www.skaraborgslanstanidning.se/2022-08-20/misstanktes-ha-utsatts-for-spiking--utredning-nedlagd>

⁴⁸ Polisen har gripit kvinnan som spred okänt ämne i hotell Torn – misstänks för tre brott, <https://www.hbl.fi/artikel/f39db1b8-2581-40b0-8e91-8a5bb7d53ca8>

⁴⁹ Hotelli Tornin tuntemattoman aineen levitys ei etene syyteharkintaan, <https://poliisi.fi/-/hotelli-tornin-tuntemattoman-aineen-levitys-ei-etene-syyteharkintaan>

Storbritannien

En 27-årig sjuksköterska på Birminghams barnsjukhus anhölls i maj misstänkt för att ha förgiftat ett spädbarn. Hon släpptes senare i väntan på resultatet från polisutredningen.⁵⁰ Resultatet av utredningen är ej känt av rapportförfattarna.

Storbritannien är det land där syraattacker utförda av gängkriminella män i olika typer av uppgörelser mellan kriminella är särskilt förekommande. *Per capita* har Storbritannien en av de högsta frekvenserna av registrerade syraattacker i världen, och London har beskrivits som västvärldens *hot spot* för syraattacker.⁵¹ Denna typ av företeelser ökade kraftigt under 2010-talet.⁵² Ett flertal händelser rapporterades även under 2022.⁵³ Denna typ av företeelse har beskrivits i tidigare årsrapporter.

Tyskland, Nederländerna

I Tyskland avled en person och åtta personer insjuknade efter att ha druckit ur en exklusiv champagneflaska som istället för vin enbart innehöll ecstasy-lösning (aktiv ingrediens MDMA, 3,4-metylendioximetamfetamin). Champagnen, en trelitersflaska av Moët and Chandon Ice Imperial, visade sig ha tömts på vin, fyllts med ecstasylösning och därefter korkats igen. En varning utfärdades över hela Europa då misstankar fanns att ett helt parti manipulerats. Ytterligare fyra personer, denna gång i Nederländerna, insjuknade troligen som en konsekvens av att ha druckit från en manipulerad flaska.⁵⁴ Ingen förövare har identifierats.

Från Tyskland rapporterades 2022 om en kvinnlig student som misstänktes för att ha förgiftat mat och dryck och därmed orsakat att sju personer vid ett

⁵⁰ Nurse at Birmingham hospital held on suspicion of poisoning after death of child, The Guardian, 20220523, <https://www.theguardian.com/uk-news/2022/may/23/nurse-at-birmingham-hospital-held-on-suspicion-of-poisoning-after-death-of-child>

⁵¹ Tackling Acid Attacks: Strengthening Legislation, Reducing Access to Corrosive Substances & Increasing Convictions. Webinar event 10 november 2022. <https://www.publicpolicyexchange.co.uk/event.php?eventUID=MI27-PPE>

⁵² Number of violent corrosive fluid offences recorded by the London metropolitan Police from 2002 to 2019, Augusti 2019. <https://www.met.police.uk/foi-ai/metropolitan-police/disclosure-2021/february-2021/incidents-of-violence-using-a-corrosive-substance-from-may-2002-to-october-2020/>

⁵³ Teenager left with life-changing injuries after Waltham Forest 'acid attack', itvNEWS, Juni 2022. <https://www.itv.com/news/london/2022-06-21/teenager-left-with-life-changing-injuries-after-east-london-acid-attack>. Gangland enforcer charged £6,000 for horrific acid attack and plotted to blind other victims, Maj 2022. <https://www.manchestereveningnews.co.uk/news/greater-manchester-news/gangland-enforcer-charged-6000-horrific-24076227>

⁵⁴ Ecstasy in champagne warning in Europe expanded; one dead. Juni 2022. <https://www.foodsafetynews.com/2022/06/ecstasy-in-champagne-warning-in-europe-expanded-one-dead/>

universitet insjuknat 2021. Några personer fick uppsöka sjukhus då de upplevde förgiftningssymptom samt att deras avföring var blåfärgad. En student var initialt i ett livshotande tillstånd. Kemiska analyser av blod och urin bekräftade att de funnits spår av hälsofarlig substans i prover från sex av individerna. Vid tillfället evakuerades och spärrades byggnaden av där förgiftningen ska ha skett. Ett omfattande utredningsarbete identifierade den misstänka kvinnan, som inte ansågs vara i ett mentalt tillstånd för att kunna bli dömd utan blev istället intagen på psykiatrisk anstalt. Det har ej offentliggjorts vilket ämne som användes.⁵⁵

Två iranier (32 och 25 år) arresterade i januari 2023 i Tyskland, misstänkta för anstiftan till terrorbrott. De misstänktes för att planera ett jihadistiskt attentat med ricin och cyanid. Se vidare under avsnittet Händelser relaterade till biologiska ämnen nedan.

Europa

Förgiftningar, företrädesvis av kvinnor, i krog- och festivalmiljö med hjälp av kontaminerade drinkar, har förekommit under lång tid. I de fall det använda ämnet har kunnat identifieras rör det sig ofta om någon form av sedativa droger eller läkemedel. Fenomenet med injiceringar är, enligt medierapportering, dock relativt nytt.

I förra årsrapporten beskrevs en våg av attacker med sprutor, s.k. ”*needle spiking*”, i Nottingham, Storbritannien.⁵⁶ Attackerna riktades, precis som för ”*drink spiking*”, i stor utsträckning mot kvinnor och då i nattklubbsmiljö. Vissa offer beskrev att de plötsligt förlorat medvetandet och vid uppvaknandet hittat stickmärken på kroppen, Endast i ett fall identifierades kemiska substanser (kokain och ketamin).

I en rapport från brittiska underhuset från 2022 konstateras att fenomenet först uppmärksammades under hösten 2021 och att företeelsen verkar vara unik för Storbritannien. Mellan september 2021 och januari 2022 rapporterades, enligt samma källa, 1 382 fall.⁵⁷

Det kan dock konstateras att företeelsen med *needle spiking* ej är unik för Storbritannien. Under 2022 uppmärksammade bland annat flera amerikanska

⁵⁵ Student held in relation to German poisoning incident. April 2022.
<https://www.foodsafetynews.com/2022/04/student-held-in-relation-to-german-poisoning-incident>

⁵⁶ M. Normark et al.: CBRN-hot från ickestatliga aktörer. Årsrapport 2021, FOI-R-5309-SE, Maj 2022

⁵⁷ Spiking, Ninth Report of Session 2021–22, House of Commons Home Affairs Committee, 20220426,
<https://committees.parliament.uk/publications/21969/documents/165662/default/>

medier sprutattacker i Europa.^{58, 59} Enligt rapporteringen ska hundratal personer runt om i Europa drabbats. Offren var, återigen, nästan uteslutande kvinnor och de hade injicerats företrädesvis i festival- eller nattklubbs- och krog-miljö. Fransk polis hade under ett kvartal rapporterat mer än 300 attacker, spridda över ett stort antal städer. Offren hade oftast synliga punkteringar av huden efter injektionen och blåmärken var inte ovanliga. De uppgav ofta att de känt sig omtöcknade och hade ibland förlorat medvetandet. Dock har inga av de franska offren rapporterat någon form av sexuellt utnyttjande.

I två av fallen i Frankrike hade offren testat positivt för drogen GHB⁶⁰. Det råder dock osäkerhet om ämnet faktisk användes vid sprutattackerna eller om offren fått i sig drogen på annat sätt. Det ska noteras att det generellt är svårt att hitta tillförlitliga uppgifter om vilka ämnen som använts. Franska läkare har även uttryckt oro för att offren avsiktligt ska ha blivit smittade av sjukdomar, som t.ex. HIV eller hepatit eller drabbas av infektioner från orena nålar. Något sådant fall har dock ej kommit till författarnas kännedom.

Ytterligare en typ av *spiking* som rapporterats, dock betydligt mer sparsamt än kontaminering av drinkar eller genom injicering, är ”*vape spiking*”. I ett fall från 2021 i Storbritannien lånade en kvinna ut sin e-cigarett till en man som försvann med den ur hennes åsyn ett tag för att senare lämna tillbaka den.⁶¹ När kvinnan senare använde e-cigaretten drabbades hon av illamående, för att senare bli helt paralyserad. Kvinnans vänner tillkallade ambulans och hon tillbringade åtta timmar på sjukhus.

Lokal polis i USA har, i preventivt syfte, under året varnat för att dela e-cigarett med okänd personer avseende risken för att bli drogad.⁶²

⁵⁸ Needle spiking’ fears rise in Europe, but crime ‘really difficult’ to trace, Washington Post, 20220607,

⁵⁹ What is needle spiking, what travelers should know: ‘You always think it won’t happen to you, USA Today, 20221204, <https://eu.usatoday.com/story/travel/columnist/2022/12/04/needle-spiking-europe-travel-safety/10530604002/>

⁶⁰ Gamma-hydroxibutansyra eller GHB är en narkotikaklassad drog samt läkemedel som ursprungligen utvecklades som ett narkosmedel. Dock har ämnet ett mycket smalt dosområde/terapeutiskt område, vilket gör det mycket lätt att överdosera. Ämnet förekommer som rekreationsdrog och är även känd som en så kallad ”rape-drug”. Det råder dock delade meningar om ämnet faktiskt har en vidare spridning om detta på grund av svårigheten att dosera det.

⁶¹ A woman was left paralysed after her vape was spiked on a night out, Cosmopolitan, 20210831, <https://www.cosmopolitan.com/uk/reports/a37440817/woman-paralysed-vape-spiked/>

⁶² Barnstable police warn public that spiked vapes may contain date rape drugs, WHDH TV 7NEWS, 20220616, <https://whdh.com/news/barnstable-police-warn-public-that-spiked-vapes-may-contain-date-rape-drugs/>

USA

I augusti dömdes en 42-årig kvinna från Indiana till över hundra års fängelse för bland annat mord och försök till förgiftning. Offret var en 46-årig man med vilken hon hade en vårdnadstvist avseende deras tvååriga dotter.⁶³

Förgiftningsförsöken inträffade vid flera tillfällen under 2020 och 2021, genom att mannens mat spetsats med fentanyl, en syntetisk opioid som är ett vanligt läkemedel, men som också säljs och används olagligt. Kvinnan hade engagerat sin 23-åriga dotter och hennes pojkvän för att anlita en person att utföra mordförsöket. Dock spenderade dottern och pojkvännen de pengar de fått för ändamålet på bland annat droger. Istället för att leja en person köpte de fentanyl för att själva utföra mordet. Förgiftningsförsöken utfördes vid tre tillfällen, bland annat genom att spetsa havregrynsgröt och misosoppa, dock utan förväntat resultat. Vid det tredje försöket blev dock mannen medvetlös varefter den 42-åriga kvinnan ströp honom med en slips.

⁶³ Woman found guilty of murder for plot to poison Carmel man's oatmeal, IndyStar, 20220824, <https://eu.indystar.com/story/news/crime/2022/08/24/woman-convicted-of-murder-for-poisoning-carmel-mans-oatmeal/65417624007/>

Händelser relaterade till biologiska ämnen

Det har inte skett någon storskalig antagonistisk attack med vare sig smittsamma ämnen eller toxiner under 2022. Dock finns exempel på incidenter med koppling till dessa typer av ämnen som lyfts fram i rapporten. Incidenter som visar på en intention av antagonistisk karaktär hos aktörerna.

Efter ett tips från FBI slog tysk polis till mot ett iranskt brödrapar i den tyska staden Castrop-Rauxel i januari 2023. Bröderna, 32 och 25 år, som befunnit sig i Tyskland sedan 2015, misstänktes för att ha planerat att använda cyanid och ricin för en kommande terroristattack med islamistiskt motiv. Varken cyanid eller ricin ska dock ha påträffats vid genomsökningar av den äldre broderns lägenhet och de två garage som ska ha kopplingar till de misstänkta. Den yngre brodern blev 2019 dömd till sju års fängelse för mordförsök. Han hade under alkoholpåverkan kastat ett tungt föremål mot en bil som körde på en motorväg. Den kvinnliga föraren överlevde men skadades. Som en del av påföljden skulle 25-åringen genomgå en avgiftningsbehandling och skulle därför enligt uppgifter befinna sig i en annan stad än Castrop-Rauxel.⁶⁴ Han sitter, en dryg månad efter gripandet, fortsatt häktad medan den äldre brodern försatts på fri fot. Utredningen är i skrivande stund ej avslutad.⁶⁵

En man från Florida åtalades och erkände sig skyldig till att ha planerat att mörda sin f.d. partner med ricin. Han hade beställt varor från Amazon.com och lyckats producera ricin som han hade löst upp i en okänd vätska. Han hade därefter fyllt en vattenpistol med ricinblandningen, men inte hunnit använda den mot sitt offer. Mannen dömdes till 10 års fängelse.⁶⁶

Hot-och pulverbrevsincidenter

Ett hotbrev innehållandes vitt pulver var adresserat till den amerikanske kongressledamoten Bennie Thomson. Avsändaren, Robert Maverick Vargo, hotade att döda Thompson, hans familj, president Biden och den federala

⁶⁴ Anonym. Germany: No toxins found in anti-terror garage searches. Deutsche Welle. <https://www.dw.com/en/germany-no-toxins-found-in-anti-terror-garage-searches/a-64325291> 2023-01-09

⁶⁵ Werning J. Terrorverdächtiger aus Castrop-Rauxel bleibt auf freiem Fuß – Bruder im Gefängnis. 24Rhein.de. <https://www.24rhein.de/rheinland-nrw/anti-terror-einsatz-castrop-rauxel-mann-soll-islamistischen-anschlag-geplant-haben-chatverlauf-frei-92015567.html> 2023-02-28

⁶⁶ Boxley M. Florida man pleads guilty in plot to kill ex-partner with ricin-laced squirt gun. Mynews13. [mynews13.com/fl/orlando/news/2022/05/10/kissimmee-man-pleads-guilty-in-plan-to-kill-ex-partner-with-ricin-laced-squirt-gun](https://www.mynews13.com/fl/orlando/news/2022/05/10/kissimmee-man-pleads-guilty-in-plan-to-kill-ex-partner-with-ricin-laced-squirt-gun) 2022-05-10

domaren Robert D. Mariani. Hotet var formulerat så att det anspelade på att pulvret i brevet var anthrax (mjältbrand). Thomson är ordförande för 6 januarikommittén, som utreder stormningen av Capitolium. Vargo fick viss medial uppmärksamhet då han i juli rymde från fängsligt förvar. Han greps sedermera på nytt och hot-och pulverbrevet var skickat från fängelset efter denna incident.^{67 68} Det finns inga uppgifter om pulvret innehöll mjältbrandssporer eller något annat hälsofarligt ämne.

Vid årsskiftet 2022/2023 hade de amerikanska ambassaderna i Polen, Spanien och Island mottagit pulverbrev.⁶⁹ Det finns i skrivande stund inga tillgängliga uppgifter om pulvren analyserats.

I april blev en person exponerad för ett pulver i samband med öppnandet av en postförsändelse i Rikspolisstyrelsens byggnad i Kiruna.⁷⁰ Det finns inga uppgifter om pulvret var hälsofarligt eller ej.

Naturliga utbrott med potentiella bioterroragens

Som grupp skiljer sig biologiska ämnen en hel del från kemiska och radiologiska ämnen, då det runt om i världen alltid förekommer naturliga utbrott orsakade av biologiska ämnen. Möjligheten att tillskansa sig smittsamma ämnen från dessa utbrott finns således för den som har relevant kompetens och tillfälle. En aktör som innehar ett potent biologiskt ämne och har förmåga att exempelvis odla och sprida ämnet, samt har en vilja att orsaka skada på andra människor, djur eller växter, kan utgöra ett potentiellt hot. Nedan listas några utvalda naturliga sjukdomsutbrott orsakade av biologiska ämnen som brukar nämnas som potentiella bioterroragens.

Följande mjältbrandsutbrott (anthrax) har förekommit i afrikanska länder under mellan 1 januari till 13 november 2022:⁷¹

- Kenya: totalt 180 humana fall från flera regioner
- Sydsudan: totalt 131 misstänka fall varav fem dödsfall

⁶⁷ Anonym. Prison escapee accused of sending threatening letter containing powder to Jan. 6 committee chair. AP – NBC News. 2022-10-20

⁶⁸ Anonym. Columbia County Man Indicted For Threatening The President, A Congressman And A Federal Judge. U.S. Attorney's Office Middle District of Pennsylvania. 2022-10-19

⁶⁹ Sigurthórsdóttir S.K. More American embassies received powder shipments in the last few days. RUV.is. 2023-01-04

⁷⁰ Sternlund H och Perjus M. Person exponerad för pulverbrev i Kiruna – polisbyggnad avspärrad. SVT Nyheter. 2022-04-26

⁷¹ Weekly bulletin on outbreaks and other emergencies. WHO African Region. Week 46: 7-13 nov 2022

- Uganda: totalt 51 misstänkta fall varav två dödsfall från två regioner (även minst 65 döda djur har rapporterats)
- Zimbabwe: från flera regioner, totalt 159 fall, inga dödsfall,.

Det är inte ovanligt med denna typ av utbrott i Afrika men de sker inte årligen.

Det största utbrottet av ebola på ett par decennier förekom i Uganda under 2022. Landet hade 142 bekräftade fall varav 55 med dödlig utgång.⁷²

Även Demokratiska Republiken Kongo har under året haft en handfull Ebolafall.⁷³

⁷² Dahir A. L. Uganda's Worst Ebola Outbreak in Two Decades Is Over, W.H.O. Declares. The New York Times. 2023-01-11

⁷³ Democratic Republic of the Congo Ebola outbreak declared over, Uganda boosts response. WHO. <https://www.afro.who.int/countries/democratic-republic-of-congo/news/democratic-republic-congo-ebola-outbreak-declared-over-uganda-boosts-response> 2022-09-27

FOI är en huvudsakligen uppdragsfinansierad myndighet under Försvarsdepartementet. Kärnverksamheten är forskning, metod- och teknikutveckling till nytta för försvar och säkerhet. Organisationen har cirka 1000 anställda varav ungefär 800 är forskare. Detta gör organisationen till Sveriges största forskningsinstitut. FOI ger kunderna tillgång till ledande expertis inom ett stort antal tillämpningsområden såsom säkerhetspolitiska studier och analyser inom försvar och säkerhet, bedömning av olika typer av hot, system för ledning och hantering av kriser, skydd mot och hantering av farliga ämnen, IT-säkerhet och nya sensorers möjligheter.

FOI
Totalförsvarets forskningsinstitut
164 90 Stockholm

Tel: 08-55 50 30 00
Fax: 08-55 50 31 00

www.foi.se